

Emmison, Michael & Smith, Philip. (2000). **Researching the Visual. Images, Objects, Contexts and Interactions in Social and Cultural Inquiry.** Sage. 242 s.

Anmeldt af ph.d.-stipendiat *Peter Musaeus*. Psykologisk Institut, Aarhus Universitet

Samfundsvidenskaberne har været tilbøjelige til at overse visuelle data. Ved *visuelle data* forstås blandt andet tegninger, kort, sketcher, kladder, diagrammer, reklamer, skilte samt billeder. Billeder inkluderer såvel fotografier som eksempelvis video. Kvalitative sociologer og visuelle antropologer har godt nok beskæftiget sig med billeders frembringelse og sociale funktion, men visuelle data udgør et langt større felt end blot billeder. Nærværende bog er en grundbog i SAGE serien af publikationer under navnet "Introducing Qualitative Methods". Forfatternes baggrund ligger inden for antropologi og sociologi, men bogen kan finde relevans for alle, som beskæftiger sig med visuel databehandling på et teoretisk grundlag.

Bogen er opdelt i seks kapitler. I første og andet kapitel gives en teoretisk introduktion til feltet samt til de nutidige tendenser inden for visuel dataudforskning. Det er forfatternes pointe, at enhver analyse af visuelle data må være teoretisk forankret i relevante samfundsteorier, og at man ikke behøver at fotografere ting i den sociale verden, førend de kan blive underkastet en analyse. Kapitel 3 beskæftiger sig med *2-D data* (to- dimensionale visuelle data). Der lægges her vægt på at skærpe forskerens sanser omkring billedets kontekst. Der eksisterer ifølge bogen fire centrale metoder, som hver især benytter sig af *2-D* visuelle teknikker. 1. Den første er fotos til at dokumentere sociale og kulturelle processer. (I den forbindelse kan nævnes et godt eksempel nemlig Jacob Riis og Jacob Holdt, som fotograferede fattige i USA, og som derved var pionerer i brug af billeddokumentation til beskrivelse af sociale forhold). 2. Den anden er at benytte allerede eksisterende fotos fra eksempelvis reklamer. 3. Den tredje er at analysere en given visuel praksis ud fra sketcher og diagrammer. 4. Den fjerde er anvendelse af videooptagelser. I kapitel 4 gives et overblik over *3-D data* - altså objekter. Det gælder alle slags visuelle objekter lige fra simple, så som bilers nummerplader, til komplekse så som forlystelsesparker eller museer. Ved at fokusere på observation af objekter - som i modsætning til billeder er distribuerede i miljøer- optræder nye væsentlige dimensioner omkring rum og sted. I kapitel 5 gennemgås *visuelle data som levet fænomen* - det vil sige det menneskeskabte miljø og dets anvendelse. I kapitel 6 ses på *levende former for visuelle data* - hvormed menes interaktion mellem kroppe og identiteter.

Hvad er da bogens essens? Emmison og Smith går i rette med det, de kalder *billedets tyranni*, hvormed menes tilbøjeligheden at sætte visuelle data lig med billeder. Forfatterne påpeger imidlertid, at billeder kun er én form for visuelle data. Endvidere at billeder bør anskues på linje med etnografens feltnoter. Det vil sige, billeder tjener et formål som oplagring af data, og et potentiale for videre analyse, men kan ikke anskues som data i sig selv. Det følger heraf, at billeder anvendt i en videnskabelig sammenhæng skal ledsages af fortolkning og analyse. Bogen handler altså ikke om at lave billeder eller video. Bogens fokus ligger på relevante teoretiske og praktiske tilgangsvinkler til udforskning af visuelle data. I overensstemmelse her-

med er bogen ikke illustreret med detaljerede farvebilleder. I alt ses 35 billeder og 4 tegnede figurer - alle i sort-hvid. Dette lyder måske af meget, men det virker ikke, som om billederne skal erstatte analyse. Brugen af billederne støtter tværtimod forfatterens pointe om, at visuel analyse ikke kun foretages ud fra billeder.

Bogen er ganske inspirerende. Eksempelvis er der indeholdt over 60 beskrevne projekter, som inkluderer visuelle data, og som det foreslås, at læseren/studenten udfører. Disse projekter er ledsaget af opgaver eller spørgsmål, som studenten kan besvare. Projekterne omhandler diverse temaer, men er typisk taget ud fra situationer omkring supermarkeder, parkeringskældre, torve eller lignende – kontekster, som de fleste af os må formodes at have adgang til. Selv om det ikke er alle projekter, som synes lige relevante, og man som læser ikke skulle have lyst til at påbegynde et eneste af de beskrevne projekter, tjener de alligevel til inspiration. Ved at inkludere sådanne projekter formår bogen at give konkret indblik i, hvad det er for spørgsmål, som studiet af visuelle data giver sig i kast med.

Det er lykkedes forfatterne at opsummere et omfattende, tværvidenskabeligt forskningsfelt og give indblik i inspirerende tilgange til studiet heraf. For viderekomne er bogen for basal, men for alle andre interesserede er der information at hente. Det kan indvendes, at visse emner kunne trænge til en dybere teoretisk redegørelse. Forfatterne fremfører eksempelvis, at vi, ved at anskue billeder som værende data i sin egen ret, sammenblander den virkelighed, vi ønsker at undersøge med måder at undersøge den på. Senere påberåber de, at billeder er sociale konstruktioner, som bevidst eller ubevidst tjener ideologiske interesser. Med andre ord synes forfatterne både at slå til orde for en realistisk anskuelse, hvor der er en objektiv virkelighed at studere, samt en social konstruktivistisk anskuelse, ifølge hvilken virkeligheden er socialt konstrueret. Men inden for rammerne af en grundbog formår bogen fint at fremhæve teoretiske problemstillinger og på samme tid undgå tunge grundlagsdiskussioner.